

Evlat edinmek caiz midir?

Soru: Evlat edinmek caiz midir?

Kısa Fetva

İslam’da nesep bağı oluşturan bir evlat edinme söz konusu değildir. Bu sebeple dışarıdan eve alınan çocuk yabancı birisi gibi değerlendirilir. O aileden miras alamaz ve büyüdüğünde o aile bireylerine namahrem olur. Bu problemi çözmek için eğer çocuk 2.5 yaşına ulaşmamışsa herhangi bir yöntemle annenin sütü çocuğa verilerek süt akrabalığı oluşturulabilir. Ancak bu yaştan büyük olan çocuklar emzirilse de süt mahremiyeti oluşmaz. Çocuk buluğ çağına erdiğinde aile halkına nâmahrem olacaktır.

Detaylı Fetva

Cahiliye devrinde bir kişi hoşuna giden birini gördüğünde onunla anlaşıp ve onu kendine evlat olarak alırdı.¹ Evlatlık, o babalığının mirasından hak sahibi olur, ‘filanın oğlu filan’ şeklinde ona nispet edilerek anılır.² Allah Rasûlü ﷺ Zeyd b. Harise’yi (ra) kendine evlat edinmiş ve Zeyd de bir dönem “Zeyd b. Muhammed” olarak çağrılmıştı.³ Evlatlık edinme İslam’ın ilk döneminde de devam etmiştir. Medine’de nazil olan “(Allah Teala) evlatlıklarınızı öz çocuklarınız (gibi) kılmamıştır. Bu, sizin ağızlarınızla söylediğiniz (fakat gerçekliği olmayan) sözünüzdür. Allah ise gerçeği söyler ve doğru yola iletir. Onları babalarına nispet ederek çağırın. Bu, Allah katında daha (doğru ve) adaletlidir. Eğer babalarını bilmiyorsanız, onlar sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır.”⁴ ayetleriyle evlatlık uygulamasının hükmü kaldırılmış, herkesin kendi babasına nispet edilmesi emredilmiştir.⁵ Bu sebeple gerçek oğul gibi telakki edilen bir evlatlık sistemi İslam’da yoktur. Evlatlık, içinde bulunduğu ailede fikhî hükümler noktasında yabancı birisi gibidir.

Nesebi belli olan birinin zikrettiğimiz şekilde evlatlık alınması İslam’ın kesin bir dille reddettiği bir muamele olsa da ebeveyni olmayan yetimleri kollayıp gözetmek şeklindeki koruyucu aile uygulaması teşvik edilen faziletli bir ameldir. Zira Allah Rasûlü ﷺ “Ben ve yetimi koruyup gözetken kişi cennette bu iki parmak gibi yakın olacağız.” buyurmuş ve -işaret parmağıyla orta parmağını göstererek-⁶ bu amelin faziletini belirtmiştir. Kur’an-ı Kerim’de de yetimleri himaye etmeye dair birçok hükme yer verilmesi bu konunun önemine işaret etmektedir.

Yetim çocuklara koruyucu aile olan Müslümanların dikkat etmesi gereken hususlar vardır. Bakıp büyütölmek maksadıyla eve alınan çocukların koruyucusu olan aile ile arasında bir

mahremiyet bağı olmadığından buluş çağına ulaşan erkek çocuk evdeki kadınlara, kız çocuk ise evdeki erkeklere namahrem olur. Eğer küçük çocuk kısa bir süreliğine himaye için değil de daimi olarak yetiştirilmek üzere eve alınmışsa bu mahremiyet problemi süt hısımlığı sayesinde çözülebilir. Zira bir çocuğun annesi dışında bir kadından süt emmesi ile aralarında süt akrabalığı oluşur.⁷ Bunun sonucunda süt anne çocuğun gerçek annesi gibi mahrem olmakla birlikte süt kardeşi, süt teyzesi, süt dayısı gibi süt annenin diğer akrabaları da çocuğa mahrem olur.⁸

Hanefi mezhebine göre süt yoluyla mahremiyetin oluşabilmesi için anneden gelen bir damla sütün çocuğun midesine ulaşması yeterlidir.⁹ Bu mahremiyetin oluşması noktasında anne sütünün kendiliğinden gelmesiyle ilaç veya farklı metotlarla getirilmesi arasında bir fark yoktur.¹⁰

Evlatlık olarak alınan çocuklar hakkında dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise süt annenin kocasıyla alakalıdır. Eğer evlat alınan çocuğu emziren süt anne, daha önce doğum yapmışsa süt annenin kocası da çocuğun süt babası(lebenü'l-fahl) olur. Zira annenin sütü bu baba sebebiyle gelmiştir.¹¹ Bu sebeple süt babanın başka kadından olan çocukları, ebeveyni, kardeşleri gibi akrabaları da çocuk için mahrem olur.¹² Ancak süt anne daha önce mevcut kocasından doğum yapmadığı halde evlat alınan çocuğu emzirmişse kocası süt baba(lebenü'l-fahl) olmaz.¹³ Bu sebeple babanın yukarıda saydığımız akrabaları emzirilen çocuğa mahrem olmazlar.¹⁴ Ancak babanın kendisi çocuğa sıhriyet yoluyla mahrem olur. Zira anneden süt emen çocuk babanın üvey süt çocuğu olmuştur.¹⁵ Üvey evlatlar da eş ile cima edilmesi şartıyla babaya ebediyen mahrem olur.¹⁶

Süt akrabalığı oluşturan emzirmenin ne zamana kadar geçerli olduğu hususunda da ihtilaf edilmiştir. Ebu Hanife doğumundan itibaren 30 aya(2.5 yıl) kadar olan emzirme ile süt mahremiyetinin oluşacağını söylerken, İmam Ebu Yusuf ve İmam Muhammed'le birlikte diğer mezhep imamları da bu sürenin 2 yıl olduğunu belirtmektedir.¹⁷ Bu sebeple sözünü ettiğimiz mahremiyetin oluşabilmesi için en azami çocuk 2.5 yaşını doldurmadan emzirilmelidir. Bu dönemden sonraki emzirmeler süt mahremiyeti oluşturmayacağından¹⁸ evlat alınan çocuk ev halkına mahrem olmayacak, buluş çağına erdiğinde ev halkı için mahremiyet noktasında problem oluşturacaktır.

1. Heyet, *el-Mevsûatü'l-Fıkhiyye* (Kuveyt: Vezâratü'l-Evkâf ve's-Şûuni'l-İslâmiyye, 2010), "Tebenni", 10/121.

2. Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail el-Buhârî, *el-Câmi'u's-şâhîh* (Beyrut: er-Risâletü'l-Âlemiyye, 1432), "Nikah", 15.

3. Ebü'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc b. Müslim, *el-Câmi'u's-şâhîh* (Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 2009), "Fadâilu's-Sahabe", 62.

4. el-Ahzab 33/4-5.

5. Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk es-Sicistânî el-Ezdî Ebû Dâvûd, *Sünen-i Ebî Dâvûd* (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1996), "Nikah", 9.

6. Müslim, *el-Câmi'u's-şâhîh*, "Zühd ve Rekâik," 42.

7. Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedi* (Sind: el-Büşra, 2021), 2/74.

8. Heyet, *el-Fetâva'l-Hindiyye* (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 2014), 1/409.
9. Heyet, *el-Fetâva'l-Hindiyye*, 1/409.
10. Ebü'l-Mehâsin Fahrüddîn Hasen b. Mansûr b. Mahmûd el-Özkendî el-Fergânî Kâdîhan, *Fetâvâ Kâdîhân* (Beyrut: Dâru'l-Fikr, 2010), 1/249.
11. Abdülganî b. Tâlib b. Hammâde el-Meydânî el-Guneymî, *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitab* (Medine: Dâru's-Sirâc, 2010), 4/79.
12. Heyet, *el-Fetâva'l-Hindiyye*, 1/410.
13. el-Guneymî, *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitab*, 4/79.
14. Ebü'l-Fazl Mecdüddîn Abdullâh b. Mahmûd b. Mevdûd el-Mevsîlî, *el-İhtiyâr li-ta'lîl'l-Muhtâr* (Beyrut: er-Risâletü'l-Âlemiyye, 2009), 3/131.
15. el-Guneymî, *el-Lübâb fî şerhi'l-Kitab*, 4/79.
16. el-Mevsîlî, *el-İhtiyâr li-ta'lîl'l-Muhtâr*, 3/44.
17. el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 2/72.
18. el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî*, 2/73.

